

Piotr Zygmunt Kowalski

badacz niezależny

Nie tylko Cassirer. Rynek sztuki w Berlinie i jego wpływ na kształtowanie kolekcji muzealnych i prywatnych w okresie międzywojennym

ABSTRAKT

W okresie międzywojennym Berlin – obok Paryża, Londynu i Nowego Jorku – był jednym z centrów międzynarodowego handlu sztuką i miejscem ożywionej wymiany pomiędzy artystami, marszandami, kolekcjonerami, pracownikami muzeów i krytykami sztuki. Wokół Kemperplatz w Tiergarten, Lützowviertel, a szczególnie przy nieistniejącej obecnie ulicy Victoriastrasse powstawały znane galerie sztuki dawnej i nowej, wśród których najważniejszą była galeria i wydawnictwo artystyczne Paul Cassirer, decydująco kształtująca wygląd stolicy Niemiec.

W epoce wilhelmińskiej Paul Cassirer sprowadził do Berlina impresjonistów i postimpresjonistów francuskich, prace Vincenta van Gogha i Edwarda Muncha. W nowy sposób prezentował dzieła w galerii (zgodnie z hasłem: mniej znaczy więcej), a dzięki promocji artystów przez swoje prestiżowe wydawnictwo artystyczne zrewolucjonizował rynek sztuki w tej części Europy. Cassirer miał wpływ na największych kolekcjonerów, takich jak Harry Graf Kessler, Eduard von der Heydt czy Max Liebermann, którzy przyczynili się do wzrostu zainteresowania sztuką nowoczesną w imperium. Cassirer ceniał również sztukę dawną. W swojej galerii stworzył osobny dział, na którego kierownika powołał Leo Blumenreicha.

Pracownicy Cassirera po pewnym czasie odeszli z galerii i usamodzielnili się – pootwierali własne galerie (dr Victor Wallerstein czy Leo Blumenreich) lub kontynuowali dzieło Cassirera po jego śmierci w 1926 roku (dr Greta Ring i Walter Feilchenfeld).

Do wczesnych lat 30. XX wieku berliński rynek sztuki stale przyciągał nowe galerie i domy aukcyjne. Do Berlina przenieśli swe galerie: z Wrocławia – Ferdinand Möller, z Sopotu – siostry Käthe und Emma Twardy czy z Düsseldorfu – Alfred Flechtheim. Wiele dzieł sztuki dawnej i współczesnej zostało w Berlinie kupionych przez muzea z terenu całych dawnych Niemiec (Szczecin, Wrocław) oraz Wolnego Miasta Gdańska; niektóre z nich do dziś (choć w małej ilości) zdołały kolekcje muzealne, inne niestety zaginęły.

